

ЗАСТОСУВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ДВОМОВНОГО НАВЧАННЯ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ З НАВЧАННЯМ МОВАМИ НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН

1. Постановка проблеми. Відповідно до галузевої Програми поліпшення вивчення української мови у загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин, починаючи з 2008-2009 навчального року, у названих навчальних закладах здійснюється поступовий перехід на двомовне вивчення або застосування двомовного навчання при вивченні окремих предметів. Двомовне навчання – це навчання, у процесі якого передбачається одночасне використання двох мов (державної і рідної).

Основною проблемою постає належна організація двомовного навчання, адже українська мова у цьому випадку вивчається не лише як окремий предмет, а й використовується як засіб вивчення інших предметів. За таких умов існує загроза розширення сфери використання першої мови без належного розвитку двомовних умінь.

2. Основні завдання авторського дослідження. Охарактеризувати та окреслити основні методи застосування двомовного навчання у вітчизняній середній школі.

3. Основні здобутки вже проведеного дослідження. На нашу думку під час проведення уроків із застосуванням двомовного навчання доцільно використовувати такі методи роботи:

1. Розмежування двох мов у навчанні.

Під час застосування двомовного навчання важливо звертати увагу на те, щоб учні не змішували дві мови. Бажано без спеціально визначеної мети не переходити з однієї мови на іншу і вчителю фіксувати ці моменти у ході уроку. Увага, яку виявлятиме вчитель до розмежування мов, сприятиме формуванню культури користування обома мовами.

2. Попереднє опрацювання окремих мовних одиниць.

Під час опрацювання тексту або його фрагмента варто проводити роботу над окремими словами, словосполученнями, реченнями українською мовою, а вже на цій основі можна пропонувати учням роботу з фрагментом тексту чи цілим текстом (послухати, прочитати, побудувати). Першорядне значення при цьому надається засвоєнню учнями термінів українською мовою. Терміни другою мовою варто опрацьовувати у мінімальному контексті й записувати під час пояснення матеріалу не окремі слова (терміни), а й сполучення слів, типові для їх використання.

3. Залучення учнів до всіх видів мовленнєвої діяльності українською мовою на предметних уроках.

Учителям важливо звертати увагу на рецептивні види мовленнєвої діяльності - слухання-розуміння (аудіювання) й читання. Не менш важливою є робота з розвитку продуктивних видів мовленнєвої діяльності - говоріння й письма. Необхідно посилювати увагу на розвиток умінь учнів будувати діалоги та монологічні висловлювання за навчальним матеріалом і відповідними мовленнєвими ситуаціями.

4. Регулярне проведення самостійної роботи учнів, роботи в парах і групах.

Самостійну роботу учнів варто регулярно поєднувати з роботою в парах і групах, оскільки така форма організації навчальної діяльності дає кожному учневі можливість висловитись і бути почутим. У цій роботі можуть застосовуватися такі прийоми:

- самостійний переклад уривка тексту кожним учнем і обговорення результату роботи в парах;

- переклад фрагмента тексту в парах і обговорення результатів роботи в групі з двох-трьох пар;

- відновлення деформованого тексту ;

- проведення технічного перекладу;

- читання кожним учнем частини тексту, пошук відповіді на поставлене учителем запитання, обговорення відповіді в парах;

- читання тексту частинами та складання короткого переказу (читають першу частину, один учень переказує її, інший ставить йому запитання щодо змісту, мовної форми переказу; далі читають наступний уривок і змінюють ролі у парі);

- читання з позначками;

- перегляд навчальних фільмів, прослуховування аудіоматеріалів українською мовою з подальшим їх обговоренням.

Отже, застосування елементів двомовного навчання передбачає певні зміни у відборі змісту, методів, форм організації роботи як на уроках української мови, так і з інших предметів.